

Kartografie za dob napoleonských.

Její vliv na vedení války se zvláštním zřetelem
k tažení v letech 1812—1815.

(Dokončení.)

1814—1815.

Spojenci se svými hlavními silami obcházejí Rýnskou linií a pevnosti ležící za ní. Schwarzenberg postupuje s hlavní armádou velkovévodstvím Badenským, přechází u Baselu Rýn, aby pronikl přes Švýcarsko a postoupil vpřed přes Dijon a Langres. Blücher přechází střední Rýn k Metám; z linie Langres—Mety hodlají oba postupovati na Paříž. Bülow a Winzingerode vpádají do Francie z Holandska. Úkolem Rakušanů v Itálii jest zatlačit pod vedením Bellegardovým místokrále Eugena, k němuž později se připojuje ještě Murat. Předstíraná obrana Rýnu a Voges se strany Francouzů má získati čas císaři Napoleonu, aby postavil do pole nové síly, jimiž chce disponovati podle okolností.

Schwarzenbergovi pro pochod Badenskem posloužila výborně zmíněná topograficko-vojenská mapa výmarského Institutu k orientaci a rozvržení pochodů. Také „Mapa bojiště německých a francouzských pohraničních zemí mezi Rýnem a Moselou“ r. 1794—1799 od J. L. C. Rheinwalda, sestavená zeměměřičem P. Dewaratem v měřítku 1:89.000 v 7 rytých listech, sahající od Caub až k Drusenheimu, měla svoji cenu pro armádu, pohybující se v území přilehlém k Rýnu.

Při vstupu na Švýcarskou puču pro vojenské útvary, dirigované do Ženevy a Neuchâtelu, umožněno bylo užití mapy, své doby prvotřídní, „Atlas Suisse“ od J. H. Weisse 1:120.000 (1786—1802) v 16 rytých listech.

Na francouzském území mohla spojenecká vojska užiti výtečného materiálu topografického pro účely strategické i taktické. Především byla zde mapa Cassiniho, vzor velkého a přesného mapování, „Carte géométrique de la France dite de l'Académie, levée et dressée sous la direction de Cassini (1:86.400, 1750—1793) 184 listů. Redukci mapy Cassiniho byl „Atlas National de France etc. Par une société d'Ingenieurs Français. A Paris, chez Dumez Directeur de cet Atlas.“ 1793. V roce 1790 vydal L. Capitaine jako účastník a první inženýr Cassiniho mapy redukci této mapy; tato redukce později, zlepšena a doplněna inženýrem-geografem Belleyme-m, byla pokládána za jednu z nejlepších a nejpřesnějších map Francie té doby. „Carte de France, dressée en 1790 par L. Capitaine 24 fils 1:345.000, revue et augmentée par Belleyme 1816—1821.“ Z četných jiných prací kartografických, založených na díle Cassiniho, zasluhují zmínky „Atlas national et général de la France en 20 Cartes chez Desnos“, práce Mentella a Chanlaira, Capitaina a Chanlaira, a j.

V polním archivu rakouské hlavní armády — později okupační armády — byla kromě listů mapy Cassiniho ještě tato mapová díla o Francii:

Carte de la Republique par Capitaine, 1:900.000, 8 rytých listů;

Carte géographique et administrative de l'Empire Français par H. Brue, 1:200.000, 4 ryté listy r. 1814;

Carte de Diocèse de Langres, od Chalmandriera, v měř. 1:139.000 1769.

Rocueil des fortifications de France par le Rouge, 1814, 1 svazek.
Carte des Routes de Postes de l'Empire Français par Tardieu,
9 rytých listů, 1814.

Carte itinéraire des Pays Bresse par Seguin 1773.

Neue Postkarte von Hinrichs 1:1,000,000.

Atlas national et général de la France 1790.

Nouvelle de la France par Chanlaire 1802 (1814 ztracen).

Piquetův Plán Paříže 1815.

Plan du Mont-Dauphin. — Plan du St. Quintin.

Carte particulière de la forêt royale d'Hagenau.

Plan de la forêt d'Herrenstein.

Carte de chasses Imperiales environ de Versailles, 12 rytých
listů 1807.

Plány Fort Louis, Hagenau, Hüningen, Landau atd.

Carte de l'Empire François avec ses établissements politiques
par Dépôt général de la Guerre 1805—1811, 25 rytých listů.

D. F. Sotzmans Karte vom Kriegstheater der verbündeten
Armeen in Frankreich nach Cassini und dem Atlas national ent-
worfen. Berlin 1814, 12 rytých listů.

Atlas de la France par Jaillot 1707—1743 atd.

★

Počátkem roku 1814 hlavní činnost Dépôt de la Guerre v Paříži soustředila se na sebrání a přípravu map operačního území a rozdělení jich jednotlivým velitelům. Pro Francii sloužily mapy Cassiniho, Capitaina, R. de Hesseln, Soulavie-ův Atlas Napoleon¹⁾, pro Nizozemí práce Ferraris-e. Císařovi sestaveny nutné operační mapy podle prací Cassiniho, Ferrarise, Krayenhoffa (Holandsko), jakož i podle strategických map, vyhrazených jeho soukromé, osobní potřebě. Comité de Défense probíralo různé, již dávno nepotřebné Carte de chasses, mapu Champagne a de la Brie od Bazina, konečně i list č. 1 mapy Cassiniho v diskusích dříve, než je císaři předložilo. Ředitelem „Bureau topographique de l'Armée“ byl pluk. Bonne. Rychlost operací a pohyblivost armády během tažení ponechávala inženýrům-geografům jen málo času k zběžným rekognoskacím.

Dne 2. března stal se generál Bacler d'Albe ředitelem Dépôt de la Guerre. Koncem března opustili důstojníci a ostatní personál Dépôt a odebrali se do Orléansu. Již dříve větší část majetku Dépôt byla odstraněna do bezpečí, tak měděné desky do Rennes, vojenské

¹⁾ R. 1807 navrhl francouzský inženýr-geograf Soulavie mapu císařství a spojeneckých států v měř. 1:500,000 v 21 listech. Mapa tato byla pečlivě provedena, pantografována podle map Cassiniho a Ferraris-e, s použitím všech astronomicky určených bodů a podle projekce Dépôt de la Guerre; na nové administrativní hranice byl vzat zřetel, komunikace doplněny, při znázornění terénu byla zanášena i výšková pozorování, pokud byla známa. Později rozšířil Soulavie mapu až k Baltu na sv. a Dalmácii na jv.; 1808 doplnil Sicílii a Kodaň, 1809 Španěly, Velkou Británii a Turecko; r. 1813 obdrželo toto dílo název: „Atlas Napoleon“, a obsahovalo v 30 listech celou střední Evropu. Bylo provedeno perokresbou, hory kresleny křídou a místy stínováním; původní náčrty zakoupil stát za cenu 110,000 franků. Poněvadž provedení rytinou bylo rozvrženo na 200,000 franků, byl by stát musil nésti za vydání Atlasu přes 300,000 franků; i bylo od vydání upuštěno. Dílo samo ovšem bylo ve svých částech různé ceny podle jakosti použitého materiálu; mnohé listy byly by vyžadovaly oprav podle nových topografických pramenů. (Berthaut, Les Ing. Géogr. milit. II. sv. str. 66.)

dokumenty, měděné desky Švábska a Egyptu se všemi rytinami i rukopisy map do Château-Roux, měděné desky mapy Cassiniho a mnohé jiné do Hâvru. Všechny důležité mapy topografického svého kabinetu, jež zůstaly ušetřeny postupné zhouby v letech 1812—1813, vzal císař Napoleon s sebou do vyhnanství na ostrov Elbu. Ačkoliv je v r. 1815 znovu dopravil do Francie, zmizely beze stopy.

V Itálii počátkem r. 1814 proti místokráli převzal velení nad armádou hrabě Bellegarde v. Hiller. Po vítězném boji pro rakouskou armádu u Mincia 8. února ustoupily obě armády; konečně řadou drobnějších operací se zdařilo Bellegarde-mu nátlakem z Tyrol a z jižního břehu Pádu Francouze přimět k ústupu ze sev. Italie. Rakouské vojsko mělo jako přehlednou operační mapu „Mapa vévodství Benátského, podle měření astronomického a trigonometrického, provedeného rak. štábem gen. ubytovatele za vedení polního podmaršálka Ant. sv. p. Zacha v letech 1801—1805, vydaná Jos. Max. sv. p. Lichtensternem v měř. 1:234.000 ve 4 rytých listech. Pro detailní práce bylo k dispozici 120 původních snímků vévodství v měř. 1:28.000 i s podrobnými popisy. Pro Lombardsko byla dosti ceněná mapa „Nuova Carta della Lombardia“ ve 4 listech od Rizzi-Zannoniho v měř. 1:235.000 z let 1795, pro území „Mantujského direktoria“ existovaly podrobné snímky v měř. 1:17.000 a 8.150, ovšem pocházející z let 1777.

Při operacích rakouské armády v jižní Itálii proti Neapolsku r. 1815 byla používána mapa „Carta degl' Itinerari militar da Bologna a tutto il Regno di Napoli etc., v měř. 1:976.000, ve 2 listech z r. 1809.²⁾ Na podkladě této mapy navrhl a vykreslil pluk. bar. Fleischer, chef hlav. štábu střední armádní kolony, „Plan zur Übersicht der Kriegsbegebenheiten in Unteritalien vom 27. März—22. Mai 1815.“ Pluk. Fleischer je též původcem pečlivě provedeného plánu bitvy u Tolentina 3. května 1815 v měř. 1:28.000.

Po skončení polního tažení r. 1815 podle článku § 15 úmluvy z 20. listopadu 1815 postupně předáván mapový materiál těch zemí, jež přestaly náležeti Francii, z majetku Francie do majetku cizích států, jak ostatně již počato po prvním míru pařížském roku 1814. Se strany rakouské byl ověřen převzetím mapového materiálu hr. Bombelles. V úvahu přicházely mapy dvojího druhu: 1. mapy zemí, jež příslušely k říši před r. 1813 a 2. mapy ilýrských provincií.

V prvé skupině získány velmi cenné mapy Salzburska v 64 listech a Innviertelu v 31 listech. Ovšem předem bylo nutno stanovit, patří-li tato mapová díla Rakousku či Bavorsku, kterému tyto země těsně před r. 1813 náležely. Rozhodnutí však stalo se ve prospěch Rakouska, v jehož jsou majetku.

Mapovací snímky Ilyrie (Karlovecký generalat, Chorvátsko, území na Uně, Hradecký Banat³⁾ [? snad okruh Št. Hradce], jakož i tehdy k Ilyru patřící části Rakouska, jako Krajina, okruh Bělácký, území Gorice a Gradišky, Istrie a Terstu, v celku 265 listů, jež 1810 byly předány francouzskému generálu Guillemintovi, pocházejí z doby Josefa II.

Ještě r. 1817 měl rakouský okupační sbor pod velením gen. Frimonta obsazený francouzské departementy horního a dolního Rýnu s Vogesami. Chef štábu generálního ubytovatele, oddělení sboru,

²⁾ Vál. archiv víd., map. odděl.

³⁾ Berthaut, Les Ing.-géogr. Milit. 1902 II.

major v. Hauer podle císařského rozhodnutí obdržel rozkaz, aby všechny listy mapy Cassiniho, týkající se obsazeného území, podle všech změn, jež se zatím udály, přesně opravil, situaci podle nové metody kresličské zvláště výraznou učinil, při tom však aby se hleděl vyhnouti všemu, co by budilo veřejnou pozornost a vyvolalo reklamace se strany francouzského ministerstva.

Tyto vojensko-topografické práce necht' se ději v souhlase s pruskými, bavorskými a württemberskými okupačními sbory, které rovněž mají za úkol obíratí se opravami Cassiniho map ve svých rajonech, a to v souhlase vzhledem na měřítko, způsob kresby, vedení práce, jakož i zařízení vzájemného sdělování si oprav, atd., tak aby vznikl souvislý celek, jenž je v zájmu společném s vojenského hlediska neobyčejné důležitosti. Podobným způsobem zařídil ruský sbor pod vedením svého chefa gen. štábu, gen. Poucet-a a anglický sbor zmapování okrsku svého rozložení. U rakouského sboru stanoven začátek prací na 1. května. V hlavním stanu v Kolmaru zařízení sály pro zimní práce. Generální štáby všech okupačních vojsk ve Francii sjednotily se na mapování v 3× měřítku Cassiniho mapy 1:28.800. Při tom nejednalo se nikterak o zcela nové mapování, nýbrž pouze o zlepšení rektifikovaných listů mapy Cassiniho a o dokončení samé rektifikace. Celý Alsas (depart. horní a dolní Rýn) obsaheval 60 listů; z toho bylo provedeno 9 listů v měř. 1:28.800, a to záp. Illu, mezi Dannemarie a St. Marie aux mines; ostatní byly podrobeny reambulaci jako rektifikované listy Cassiniho v měřítku 1:86.400, z nichž zachováno 29 náčrtů s příslušnými popisy rekognoskovaného území.

V květnu 1818, když se mělo přikročiti k mapování či vlastně rektifikování dolnorýnského departementu, musily býti všechny práce a přípravy toho se týkající zastaveny, neboť prefekt tohoto departementu hrabě Bouthilier zakročil v Paříži a odepřel svoji pomoc. V říjnu opustil rakouský sbor gen. svob. p. Frimonta Alsasko a nastoupil pochod přes Baden, Württemberg a Bavorsko domů. Výsledek prací těchto rakouský štáb gen. ubytovatele zpracoval roku 1827 v neobyčejně zdařilé mapě. Mapa obsahuje část východní Francie mezi městy: Štrasburg, Basel, Verdun sur le Doubs, Dijon, Chaumont, Neufchâteau, pak departementy horní Rýn, Vogesy, a dílem i departementy Haut Saone, Haut Marne, Meurthe, Doubs a Jura. Mapa je rukopisná, v barvách provedená a svědčí o mistrovství pracovníků štábu gen. ubytovatele, pokud se týče ušlechtilosti kresby. Krásně tuší stínovaný terén dodává ji plastického výrazu, jenž ještě je zvyšován modří vodní sítě, červení komunikací a sídel, zelení luk, hnědí lesů, červenavou hnědí vinic a mnoha obsažnými podrobnostmi.

V Provence, okupačním území rakouské armády, přišle z Italie, byly příslušné listy mapy Cassiniho podrobeny rektifikaci pod vedením Chev. de Potier-a, majora gen. štábu gen. ubytovatele. Bylo to v území mezi Rhônou a Varem, Durance a mořem. Avšak 17 listů jest pouze z částí provedeno, veliké plochy z nedostatku času ponechány prázdné. Část země mezi Briançonem a Barcelonnette byla zmapována v jednoduchém měřítku vojenském 1:28.800 nadporučíčky štábu generálního ubytovatele Venanszkym a Wohlgemutem. V témž měřítku pod vedením majora štábu gen. ubytovatele v. Mähler-a v měsíci září a říjnu 1815 zmapováno Jurské pohoří od Chambery až po les Rousses ve 20 listech.

Příloha.

I.

Mapové zásoby rakouského pomocného sboru polního maršálka
knížete Schwarzenberga v tažení 1812.

Uhry.

		Exemplářů
B IXa 518	Mappa generalis Regni Hungariae partiumque adnexarum Croatiae Slavoniae et Confiniorum Militarium Magni etc. dedicat J. de Lipszky, Legionis caes. etc. 1:470.000, 12 rytých listů s přehledným listem. Pesthini 1806.	5

Halič.

B XIa 107	Carte von West-Galizien in den Jahren 1801 bis 1804 unter der Direction des GM Mayer v. Heldenfeld etc. durch den k. k. General- quartiermeisterstab militärisch aufgenommen etc. 1:176.000, 12 ryt. listů. 1808. (Ruské Polsko.)	12
B XIa 108	General-Carte von West Galizien, nach der von dem k. k. Generalquartiermeisterstabe heraus- gegebenen Spezialkarte etc. 1:288.000. 6 ryt. li- stů. (Ruské Polsko.)	26
B XIa	Regna Galiciae et Lodomeriae etc. Curante Jos. Liesganig Astronomo etc. Joa. à Liechtenstern elaboravit etc. 1:288.000, 42 rytých listů (1790).	9
?	Reducierte Übersichtskarte von Ost und West- galizien 16 Sekcí a 1 přehled. K tomu připojují se ještě 3 kusy popisů Visly a 1 popis Bugu.	1

Morava.

B XIa 137	Maehren und österr. Schlesien etc. von Passy k. k. Professor, gest. v. List 1:270.000, 4 ryté listy. Brno 1810.	2
-----------	---	---

Čechy.

B IXa 83	Totius Regni Bohemiae mappa chorographica etc. Opera a Bock et Polach 1:340.000, 4 ryté listy, Vídeň 1808.	1
----------	--	---

Multánsko.

?	Carte de la Moldavie pour servir a l'histoire militaire de la guerre entre les Russes et les Turcs. T. G. Bawre 1:290.000. 6 rytých listů; v Amsterdamě 1770.	2
---	--	---

Rusko.

B XIa 13	Carte des europaisch- u. eines Theils des asiatisch-russischen Reichs nach den neuesten astronomischen Ortsbestimmungen den gros- sen Atlas etc. verfasst v. Danielow 1:2,280.000, 12 listů rytých, 1812.	1
----------	---	---

- B XIa 52 (Carte von westlichen Theil des russischen Reiches in Europa. Bearbeitet vom österr. General-quartiermeisterstabe 1810—1811 nach den Grossen russischen Atlas v. Suchtelen) 1:427.000 40 rytých listů.

P o l s k o.

- B XIa 64 Carte de la Pologne divisée par provinces et palatinats etc. Par J. A. B. Rizzi-Zannoni. 1:673.000, 24 rytých listů, 1772. 2

P r u s k o.

- B IVa 211 Spezialkarte von Süd-Preussen etc. reduziert u. herausgegeben von geh. Ober-Baurath Gilly, 1:150.000; 13 ryt. listů, Berlin 1802 a 1803. 1
- B IVa 132 Karte von Alt-Preussen, enthaltend Ost-Preussen nebst preuss. Lithauen u. West-Preussen nebst dem Netzdistrikt etc. unter Leitung des kgl. preuss. Staats-Ministers Freih. v. Schrötter, 1:154.000, 25 ryt. listů, 1796—1810. 1
- B XIa 105₂ Topogr.-militärische Karte vom vormaligen Neu-Ostpreussen, oder dem jetzigen nördl. Theil des Herzogthums Warschau etc. von Artil. Lieut. v. Textor etc. 1:150.000, 15 rytých listů, Berlin 1808. 1

II.

Seznam map, potřebných pro polní archiv armády v Čechách r. 1813.

N ě m e c k o.

Žádaný počet
exemplářů

- B IVa 60₃ Topographisch-militärische Karte von Deutschland unternommen von dem geogr. Institute zu Weimar 1:180.000, 204 gest. Blätter. Weimar 1807. 4
- B IVa 57 Grand Atlas d'Allemagne, par J. G. A. Jaeger Capit. Lieut. d'Artillerie etc. 1:218.000, 81 ryt. listů, 1789. 2
- B IVa 5 Carte d'Allemagne, où sont comparées les anciennes limites de cet Empire etc. par E. Mentelle et P. G. Chaulaire l'un des Auteurs de l'Atlas National. 1:1,250.000, 9 ryt. listů, Paris 1800. 2
- B IVc 60 Deutschlands Postkarte, begränzt von Österreich, Preussen, Frankreich, Holland, Italien etc. Gez. u. herausgegeben Ig. Heymann k. k. Oberpostamtsoffizier in Triest, 1:930.000, 6 gest. Blätter, Triest 1800, druhé, opravené vydání v Terstu 1806. 6
- B IIc 27 Deutschlands Postkarte von Cappi (Neueste u. vollständigste Post-Karte von ganz Deutsch-

land, Niederlande, Schweiz, Pohlen etc. Herausgegeben u. zu finden bei J. Cappy, 1:1,800.000, 1 gest. Blatt, Wien 1809.

Čechy.

- Mappa geographica Regni Bohemiae etc. a J. Chr. Müller, S. C. M. Capitan et Ing. 1:137.500, 25 ryt. listů, 1720. 6
- Mappa chōrographica novissima et completissima totius Regni Bohemiae etc. a J. Chr. Müller 1720 reducta a J. W. Wieland Locumtenente 1726, 1:230.000, 25 rytých listů. 6
- Das Königreich Boehmen nach den neuesten astronomischen Ortsbestimmungen etc. von Fr. Schmoll etc. 1:336.000, 4 ryté listy, Wien 1809. 6

Římská říše.

- B IVa 589₂ — Ganz neue und vollständige geographische Generalkarte vom ganzen Churfürstenthum Sachsen etc. von dem kgl. preuss. Ing. Obristlieut. Petri 1:165.000, 15 ryt. listů 1759—1763. 4
- B IVa 589₁ — Accurate Situationskarte von einem Theile des Churfürstenthums Sachsen etc. mit Fortsetzung oder andere Ausgabe des Ing. Maj. Petri etc. 1:34.200, 24 ryté listy 1759—1762. 4
- B IVb 25 — Oro-hydrographische Generalkarte von Königreiche Sachsen und den angrenzenden Ländern. Zum Gebrauch als Post u. Reisekarte etc. entworfen von R. v. L. 1:460.000. 2 ryté listy, Dresden 1810—1813.
- Obersächs. Kreiskarte von der Lausitz.
- B IVa 600 Le Marquisat de Haute Lusace etc. chez Covens et Mortier (Lužice), 1:247.000, 1 rytý list, Amsterdam 1759 4
- B IVa 601 — Geographische Delineation des zu den Chursächsischen Landen gehörigen Markgrafthums Ober Lausitz etc. Petrus Schenk, 1:120.000, 4 ryté listy, Amsterdam 1759. 4
- B IVa 811 — Karte des Herzogthums Mecklenburg mit seinen verschiedenen Provinzen etc. durch F. W. C. Graf v. Schmettau kgl. preuss. Generalmajor, 1:224.000, 1 rytý list, Berlin 1794. 2
- B IVa 816 — Topograph-öconomische und militärische Karte des Herzogthums Mecklenburg-Schwerin und des Fürstenthums Ratzeburg etc. durch den Grf. v. Schmettau, Obrist, 1:50.000, 16 rytých listů, 1788. 2
- B IVa 293 — Karte vom Fürstenthum Halberstadt, den Grafschaften Wernigerode u. Hohenstein und der Abtei Quedlinburg, bearbeitet u. herausgegeben durch A. F. Treurer, 1788. Im Jahre 1794 verbessert durch C. L. v. Oesfeld etc. 1:200.000, 1 rytý list. —

- B XIa 105-₂ — Topogr. militärische Karte vom vormaligen Neu-Ostpreussen, oder dem jetzigen nördlichen Theil des Herzogthums Warschau etc. nach eigenen trigonometrischen Messungen u. astronomischen Beobachtungen berichtet, etc., vom Artill. Lieut. v. Textor, Herausgegeb. von D. T. Sotzmann, 1:150.000, 15 ryt. listů, Berlin 1808. 2
- B IVa 244 — Atlas von dem zu Süd-Preussen gehörigen Posener Kammer-Departement von Hauptm. v. Hopfgarten und Geogr. Sotzmann, 18 ryt. listů, Berlin 1799. 2

Marka Braniborská.

- B Na 155. Specialkarte von der Uckermark etc. von D. T. Sotzmann Geogr. 1:180.000, 1 rytý list, Berlin 1796. 1

Pruské Pomořany.

- B IVa 235 — Karte des kgl. Preuss. Herzogthums Vor- und Hinter-Pommern etc. von D. Gilly kgl. preuss. geh. Oberbaurat in Kupfer ausgeführt von D. T. Sotzmann Geogr. 1:179.000, 6 rytých listů, Berlin 1789. 2
- Gebiet von Thorn.
- B IVa 298 — Karte vom Erfurtischen Gebiete nebst der Herrschaft Blankenhayn u. Untergleichen etc. von F. L. Güssefeld, 1:106.000, 1 rytý list, Augsburg 1803. 4

Ukázky map Ruska, Saska, Francie a Italie viz VR č. 6. (1923).

Štábní kapitán PELANT:

O vojenském užití četnictva.

Četnický zákon ze dne 14. 4. 1920, č. 199 Sb. z. a n. stanoví v § 4.: „Ministerstvo vnitra zabezpečí v dohodě s ministerstvem národní obrany vše, čím četnictvo k odvrácení vnějšího nebezpečí pro stát může přispěti.“

K obraně státu přispívá četnictvo různým způsobem: již v míru účastní se při obranném vyzvědačství, při zpravodajství, v budoucnosti dojísta i při obraně proti letadlům. Ve válce pak jest mimo to používáno jako polní četnictvo a last not least, i ryze vojensky v boji. Toto použití četnictva jest upraveno u nás § 28. branného zákona ze dne 19. 3. 1920, č. 193, Sb. z. a n.; uvádí se tu, že za mobilisace a ve válce mohou býti za účelem zvýšení nebo doplnění početního stavu čsl. branné moci učiněna mimořádná opatření, k nimž náleží i přidržení příslušníků četnictva k válečné službě, pokud toho vojenské důvody vyžadují.

Aniž bychom se výlučně zabývali našimi poměry, všimněme si blíže vojenského užití četnictva vůbec. Vysvětlení, jak příslušníci četnictva mohou býti k válečné službě přidrženi, podává bývalé rakouské ministerské nařízení ze dne 20. 6. 1907, č. 150 ř. z. (XI. odd.),